

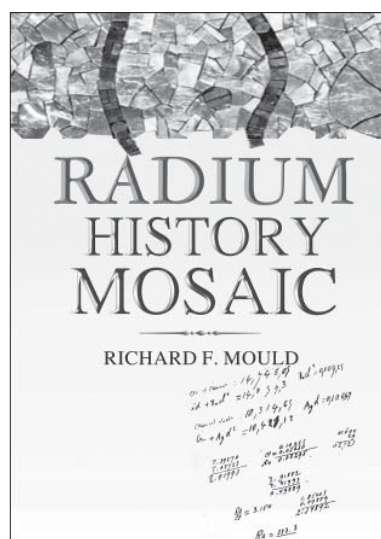
„Radium history mosaic”

Richard F. Mould

Warszawa: Nowotwory Journal of Oncology 2007, supl., stron 272
ISSN 0029-540-X

Prof. R. F. Mould pracował z radem od 1961 r. w szpitalach londyńskich. Napisał wiele artykułów i książek poświęconych głównie onkologii, rentgeno- i radioterapii oraz Wilhelmowi Konradowi Roentgenowi i Marii Skłodowskiej-Curie. Obecne dzieło powstało po studiach w większych bibliotekach, instytutach oraz muzeach Europy i USA. Prof. R.F. Mould jest współredaktorem dwumiesięcznika *Nowotwory Journal of Oncology*, organu Centrum Onkologii – Instytutu im. Marii Skłodowskiej-Curie w Warszawie i honorowym członkiem Oddziału Warszawskiego Polskiego Towarzystwa Onkologicznego. Wraz z prof. Edwardem Towpikiem wydał w 1998 r. pamiątkowy suplement poświęcony Marii Skłodowskiej-Curie.

Na początku E. Towpik przedstawia Autora jako historyka i praktyka „napromiennej” terapii. Treść dzieła jest ujęta w 14 rozdziałów. Pierwszy zajmuje się pionierską rolą Antoniego Henryka Becquerela, natomiast drugi – rozwojem wiedzy o radioaktywnych izotopach (ich odkryciach, mianownictwie, własnościach promiennych i użyteczności medycznej). Trzeci rozdział opisuje trzy kolejne paryskie laboratoria, w których pracowała Maria Skłodowska-Curie, wpraw z mężem, a po jego śmierci sama. Rozdział ten omawia stan pracowni, tematykę badań i dokonanych odkryć, wymienia wizyty Marii Skłodowskiej-Curie w USA, powstanie warszawskiego Instytutu Radowego, a także daty i miejsca zagranicznych wizyt Uczzonej (lata 1920-1933, w tym sześć w Warszawie), liczby pracowników i publikacji paryskiego instytutu radowego. „Jutrzenka radioterapii”, rozdział czwarty, podaje chronologiczny łańcuch odkryć, z uwzględnieniem szkód popromiennych, sposobów leczenia i wskazań. Przemiany nuklearne to temat piątego rozdziału, przywołującego zagadnienia radioaktywności indukowanej, wczesnych poglądów na atom i neutron oraz rozpad nuklearny. Rozdział szósty dotyczy różnego typu eksperymentów: laboratoryjnych, biologicznych i medycznych z lat 1899-1904. Obszerny, siódmy rozdział traktuje o powstaniu i rozwoju górnictwa uranu oraz oczyszczaniu radu, ósmy o wykorzystywaniu radonu (zwłaszcza wód), a duży rozdział dziewiąty o historii wykorzystywania i formowania wskazań dla różnych preparatów radu. Świetnym pomysłem

jest rozdział dziesiąty, pt. „Fantazje i głupoty o radzie”, przedstawiający interesujące dziś śmieszne reperkusje odkryć w ówczesnych reklamach, na okładkach i łamach pism lub książek, w sprzedaży kosmetyków i farb. Rozdział ten porusza też aspekty genealogii rodu Curie. Tematem rozdziału jedenastego są bibliografie Marii, Piotra i Marii oraz samego Piotra. Dalsze trzy rozdziały chronologicznie wymieniają książki o radzie (1900-1950), źródła danych biograficznych Marii i Piotra Curie oraz Ireny i Fryderyka Joliot-Curie. Ostatni rozdział jest zestawieniem chronologicznym. Po nim następuje skorowidz alfabetyczny wydarzeń, nazwisk i nazw.

Merytoryczna wartość i styl wykładu, bogactwo niejednokrotnie odkrywczych informacji, mnogość piśmiennictwa (ponad 1200! pozycji), świetnych reprodukcji (ponad 200, w tym 21 barwnych) i tabeli (kilkadziesiąt) świadczą o wysokim poziomie naukowego warsztatu Autora i stanowią o pomnikowym charakterze jego dzieła. Słowa uznania należą się także za czytelną, zróżnicowaną krojem i rozmiarem czcionkę, wierną reprodukcję ilustracji, kredowy papier, a także za mocną, twardą i estetyczną okładkę z barwnymi tytułami na froncie, a podobizną i danymi Autora z tyłu.

Książkę powinni poznać lekarze, biologowie, fizycy. Szczególnie zaś onkolodzy, radioterapeuci, interniści i inni zainteresowani – teoretycznie i praktycznie promieniotwórczością. Również historycy medycyny, fizyki, chemii i nauki.

Prof. dr hab. med. Henryk Gaertner
Kraków